

Kati Pekkarinen

"TÄÄLLÄ OPPILAS, KUULEEKO KOULU?"

Oppilaskuntatoiminnan kartoitus Tampereen
yläkouluilla 2010

Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja Nuorisotyön ko

Marraskuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	Opinnäytetyön päivämäärä 24.11.2011
Tekijä(t) Kati Pekkarinen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
Nimeke "Täällä oppilas, kuuleeko koulu?" Oppilaskuntatoiminnan kartoitus Tampereen yläkouluilla 2010	
Tiivistelmä <p>Oppilaskuntien toiminnalla on tärkeä osa koulun demokraattista toimintakulttuuria. Se kehittää oppilaiden kykyjä ja taitoja toimia ryhmiensä edustajina erilaisissa tilanteissa sekä harjaannuttaa neuvotteluun perustuvaan yhteistoimintaan. Osallisuutta ei synny itsestään vaan osallisuuteen tarvittavia taitoja on opetettava ja kehitettävä.</p> <p>Tässä opinnäytetyössä tutkittiin tamperelaisten yläkoulujen oppilaskuntatoimintaa. Tavoitteena oli saada selville miten oppilaskuntatoimintaa on toteutettu Tampereella ja miten oppilaskuntatoimintaa tulisi edelleen kehittää niin, että oppilailla olisi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa heitä koskevissa asioissa.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa tamperelaisten yläkoulujen oppilaskuntatoiminnasta ohjaavien opettajien ja hallituksen jäsenten näkökulmista sekä käyttää ohjaavien opettajien ja hallituksen jäsenten kokemuksia, kehitysideoita - ja ehdotuksia tamperelaisen oppilaskuntatoiminnan jatkuvaan kehittämiseen.</p> <p>Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselylomakkeiden avulla, jotka lähetettiin kaikkiin Tampereen 23 yläkouluun. Kyselylomakkeisiin vastasivat oppilaskuntatoiminnan ohjaavat opettajat sekä oppilaskunnan hallitukseen kuuluvat oppilaat.</p> <p>Oppilaskuntatoimintaa pidetään tärkeänä väylänä opettajien ja oppilaiden välisten asioiden hoitamisessa. Oppilaskuntatoiminnan käytänteet erosivat koulujen välillä jonkin verran, mutta pääsääntöisesti toimintaan oltiin tyytyväisiä ja oppilailla oli mahdollisuus vaikuttaa heitä koskeviin asioihin kouluissaan. Jatkossa toivottiin opettajien ja oppilaiden näkökulmasta toimintaan lisää aktiivisuutta ja oppilaille enemmän valtaa ja vastuuta.</p>	

Asiasanat (avainsanat) oppilaskunta, oppilaskuntatoiminta, osallisuus, vaikuttaminen		
Sivumäärä 30+6	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Sari Miettinen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Tampereen Kaupunki	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>	<p>Date of the bachelor's thesis</p> <p>24.11.2011</p>
<p>Author(s) Kati Pekkarinen</p>	<p>Degree programme and option Civil Activity and Youth Work</p>
<p>Name of the bachelor's thesis</p> <p>"Students are calling, School, are you listening?"</p>	
<p>Abstract</p> <p>Students' union activities are an important part of a schools democratic culture. It develops the skills and abilities of the participating students to act as representatives in different situations and provides practical exercise in cooperation based on negotiation. Participating in the activities requires a set of skills that must be learned and developed.</p> <p>This thesis studies the activities of the students' unions in the lower secondary school of Tampere. The goal has been to find out how students' union have been implemented in the schools and how the activities should be developed so that the students would have a better chance to influence the decisions that affect them.</p> <p>The purpose of this thesis has been to collect information about the activities of the students' unions in Tampere. This information has been collected from the point of the students' union council members as well as their advising teachers. The material in this thesis was collected using questionnaires that were sent to all 23 lower secondary schools in Tampere. In the questionnaires the advising teachers and the members of the students' unions council provided past experiences, development ideas and suggestions for the continuous development of the students' union activities.</p> <p>The activities of the students' unions are regarded as important lanes of communication between the students and the teachers. There were some differences in the practicalities between different schools, but ultimately the participants were satisfied by the scope of the activities. The current activities provide means for the students to affect the decisions that affect them in their respective lower secondary schools.</p>	

Subject headings, (keywords)		
Students' union, participate, develop.		
Pages 30+6	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Sari Miettinen	Bachelor's thesis assigned by City of Tampere	

SISÄLTÖ

JOHDANTO	<u>1</u>
2 LASTEN JA NUORTEN OIKEUDET	<u>3</u>
3 OSALLISUUDEN NÄKÖKULMIA.....	<u>5</u>
4 LAPSET JA NUORET TOIMIJOINA.....	<u>7</u>
4.1 Oppilaskuntatoiminta.....	<u>7</u>
4.2 Nuorten tapoja vaikuttaa.....	<u>9</u>
5 TAMPEREEN OSALLISUUSMALLI	<u>9</u>
5.1 Osallisuutta Tampereella	<u>9</u>
5.2 Oppilaskuntatoimintaa Tampereella.....	<u>11</u>
5.3 Tampereen Lasten parlamentti.....	<u>11</u>
5.4 Tampereen Nuorisofoorumi.....	<u>12</u>
6 OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ.....	<u>13</u>
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA ANALYSOINTI.....	<u>13</u>
8 TULOKSET.....	<u>14</u>
8.1 Oppilaskuntatoiminnan organisoituminen.....	<u>15</u>
8.2 Oppilaiden ääni	<u>19</u>
8.3 Toiminnan järjestäminen	<u>22</u>
8.4 Oppilaskuntatoiminnan tarpeellisuus	<u>22</u>
8.5 Kehittämisideoita.....	<u>23</u>
9 POHDINTA.....	<u>25</u>
10 LÄHTEET	<u>28</u>
11 LIITTEET	<u>31</u>

JOHDANTO

2000-luvulla osallistuminen ja vaikuttaminen ovat olleet hyvin ajankohtaisia teemoja. Lapsilta ja nuorilta odotetaan aktiivisuutta, sosiaalisia taitoja ja valmiutta toimia yhdessä erilaisten ihmisten kanssa. PISA – tutkimuksessa, joka tuottaa tietoa koulutuksen tilasta ja tuloksista, suomalaiset oppilaat sijoittuvat vuosi toisensa jälkeen kärki-kaartiin. Tutkimuksessa todetaan, että suomessa oppilaat tietävät kuinka yhteiskunta toimii, mutta heillä ei ole mielenkiintoa käyttää sitä tietoa parantaakseen maailmaa.

(Arola&Sallila 2007, 71.)

Suomalaiset koululaiset ovat fiksuja, mutta heidän osallistumisensa koulun toimintaan on vähäistä. Kansainvälisestäkin tarkasteltuna suomalaiset nuoret kokevat, että heidän mahdollisuutensa koulussa on vähäistä. Suomalaiset nuoret osallistuvat oppilaskuntien ja muiden koulun hallintoelinten toimintaan selkeästi vähemmän kuin muut pohjoismaalaiset nuoret. Miksi suomalaiset nuoret eivät halua osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin aktiivisesti? Pirjo Hanhivaara (2006, 29.) on kirjoittanut katkelman peruskoulun yhdeksäsluokkalaisen osallisuutta koskevasta kirjoitelmasta artikkelisanaan ”Maailmaa syleilevä osallisuus- osallisuuden suhde kouluun”;

” Koulu on vähän niin kuin TV-ohjelma. Sitä vain katsoo, mutta tajuaa ettei voi vaikuttaa siihen, jonka takia ei edes synny mielipiteitä. Miksi pitäisi korjata jos ei ole rikki? Onhan sitä muutakin hommaa. Ei kouluun jaksa oikein osallistua muuten kuin opiskelemalla ja olemalla. Saatoin ymmärtää väärin koko homman.”

Mielestäni tämä yhdeksäsluokkalainen kiteyttää hyvin sen, miksi suomalaisten nuorten osallistuminen koulussa on vähäistä. Oppilaat kokevat, että heidän mielipiteitään ja ääntään ei kuunnella eli ei kannata osallistua.

Opinnäytetyöni tutkii tamperelaisten yläkoulujen oppilaiden mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa oppilaskuntatoiminnan kautta heitä koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Opinnäytetyöni kartoittaa millaista oppilaskuntatoimintaa Tampereella järjestetään ja kuinka sitä voisi kehittää, jotta lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet paranisivat entisestään.

Kyselylomakkeet lähetettiin 23 tamperelaiseen kouluun. Oppilaskunnan ohjaaville opettajille ja oppilaskunnan hallituksen jäsenille oli omat kyselomakkeensa. Kyselylomakkeissa selvitettiin millaista oppilaskuntatoimintaa eri kouluissa järjestetään ohjaavien opettajien ja oppilaskunnan hallituksen jäsenten näkökulmasta sekä millaisia kehittämisideoita heillä olisi tulevaisuudelle.

2 LASTEN JA NUORTEN OIKEUDET

Käsittelen työssäni aluksi erilaisia lakeja ja oikeuksia, jotka tukevat lasten ja nuorten osallisuutta.

Suomen perustuslain (731/1993) kuudennessa pykälässä on säädetty, että lapsia tulee kohdella tasa- arvoisesti ja heillä on oikeus vaikuttaa heitä koskevissa asioissa heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Ihmisen perusoikeuksiin kuuluu yhdenvertaisuus lain edessä.(Aaltonen 2011, 200.)

Kuntalain (365/1995) neljännessä luvussa on säädetty kunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Tämän lain mukaan kunnanvaltuuston on pidettävä huoli siitä, että kaikilla on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan.(Kuntalaki 27§) Kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää muun muassa valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia kunnan toimielimiin, selvittämällä asukkaiden mielipiteitä ennen päätöksentekoa sekä tiedottamalla kunnan asioista ja järjestämällä tarvittaessa kuulemistilaisuuksia.(Aaltonen 2011, 214.)

Omalla kunnalla on hyvin keskeinen asema, jolla yhteiskunnallisen osallistumisen kulttuuri opitaan. Lasten ja nuorten on kuitenkin tiedettävä asioiden taustat. Lapsilla ja nuorilla on oikeus tietää asioista, jotka liittyvät esimerkiksi koulun toimintaan. Lait velvoittavat kuntaa kuulemaan kansalaisiaan, joita lapset ja nuoret myös ovat.

(Nousiainen & Piekkari 2007,12.)

Vuonna 2006 voimaan tulleen nuorisolain (72/2006) tarkoituksena on tukea nuorten itsenäistymistä ja kasvua sekä edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista. Nuorisolaki velvoittaa, että nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja – politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Tämän lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. (Aaltonen 2011, 193.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan perustana ovat YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus ja Suomen perustuslain takaamat oikeudet lapsille ja nuorille. Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelman 2007- 2011 tavoitteisiin kuuluvat muun muassa lasten ja nuorten

kansalaistaitojen, kuulemisen, harrastustoiminnan ja osallistumisen edistäminen sekä lasten ja nuorten mahdollisen syrjäytymisen ja pahoinvoinnin varhainen puuttuminen. (www.minedu.fi) Luettu 29.10.2011

Perusopetuslain (628/1998) ensimmäisessä luvussa säädetään opetuksen tavoitteista. Näiden opetuksen tavoitteiden tarkoituksena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tärkeitä taitoja ja tietoja. 1.8.2007 tuli perusopetuslakiin (628/1998) muutos, joka velvoittaa perustamaan oppilaskunnan tai muun vastaavan järjestelmän kouluihin. (www.finlex.fi) Luettu 29.10.2011

YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus on tehty erityisesti turvaamaan lasten oikeuksia. Sopimus koskee kaikkia alle 18-vuotiaita. Yleissopimus hyväksyttiin vuonna 1989 Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa. Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1991. (Lapsella on oikeus osallistua 2008, 135.)

Lapsen oikeuksien turvaaminen on aikuisten velvollisuus. Viranomaisten on kaikissa lapseen liittyvissä päätöksissä arvioitava niiden vaikutukset lapseen. Viranomaisten on otettava huomioon aina lapsen etu ja kuunneltava lapsen mielipidettä. (Lapsella on oikeus osallistua 2008, 135.)

Sopimuksen sisältö voidaan kiteyttää kolmeen eri teemaan; lapsella on oikeus erityiseen huolenpitoon ja suojeluun (*protection*), riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista (*provision*) sekä osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaan häntä itseään koskeviin päätöksentekoihin (*participation*). Lapsella on oikeus olla pieni, suojeltu ja turvassa. (Lapsella on oikeus osallistua 2008, 135.)

Euroopan unioni vaikuttaa nuorten osallisuuden edistämiseen kansallisen lainsäädännön ohella. Euroopan unioni on hyväksynyt Valkoisen kirjan vuonna 2001, jonka tarkoituksena on rakentaa yleiseurooppalaista nuorisopolitiikkaa. Valkoisen kirjan keskeisenä tavoitteena on lisätä nuorten osallistumista julkiseen elämään.

(Kiilakoski & Gretscher 2007, 9.)

3 OSALLISUUDEN NÄKÖKULMIA

Opinnäytetyöni keskeisinä käsitteinä toimivat osallisuus ja vaikuttaminen. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen ovat käsitteitä, joilla on muoti-ilmiö statuksenaan. Puhekielessä sanoja ei paljon kuule, mutta erinäisissä asiaan liittyvissä teksteissä, tutkimuksissa ja raporteissa ne vilahtelevat useasti. Käsitteelle osallisuus on olemassa hyvin läheisiä muita termejä, kuten kumppanuus, toimijuus, kuntalaisosiaalityö ja kuntalaisdemokratia. Näitä termejä kuulee puhekielessä jo useammin.

(Nordling 2011, 17.)

Mitä osallisuus sitten on? Osallisuuden käsitteelle on olemassa monenlaisia määritelmiä. Yksiselitteinen määrittelemine on jokseenkin hankalaa ja mahdotonta. Osallisuus voidaan liittää yhden määritelmän mukaan köyhyyden ja syrjäytymisen vähentämiseen eli osattomuuden poistamiseen. Osallisuuden määritelmänä voi olla myös kytkeytyminen kansalaisen perusoikeuksiin. Kolmannessa määritelmässä osallisuuden lisääntyminen nähdään (nuoren) kansalaisen vallan ja resurssien lisääntymisenä omassa elämän hallinnassa tai yhteiskunnan päätöksenteossa. Tämän näkökulman pyrkimyksenä on valtauttaa kansalaisia. Nämä kaikki kolme näkökulmaa osallisuudesta ovat vahvasti sidoksissa toisiinsa. (Vehviläinen 2006, 76.)

Nordling (2011,18) korostaa omassa kehittämistyössään näkemystä siitä, että osallisuus tarkoittaa hänelle ihmisen mahdollisuutta osallistua halutessaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Itse haluan tuoda esille työssäni sitä, että osallisuus on toimintaa johon nuoret itse asettavat tavoitteita, pohtivat itse ratkaisuja päätöksiin ja tekevät niitä. Ottavat siis itse vastuun tekemisistään.

Nuorten osallisuutta tutkineen Anu Gretschelin (2007,245) mukaan nuorten osallisuus on osallisuuden tunnetta, jonka olemassaolo tai poissaolo paljastuu nuoren tarinoista ja heidän käyttämistään paikallisista puhetavoista. Osallisuuden tunnetta täsmentää Gretschelin mukaan hyvin sanan *empowerment* suomenkieliset versiot voimaantuminen ja valtautuminen. Nämä sanat kuvaavat osuvasti osallisuuden tunteessa yhdistyviä elementtejä; tunnetta ja pystymistä. Nuori tuntee kuuluvansa yhteisöön ja pitää omaa rooliaan yhteisössä merkittävänä. Nuoren puheesta käy ilmi hänen toiminnalle asetta-

mansa aikomukset ja odotukset ja niiden toteutuminen osana yhteisöä. (Hoikkala&Sell 2007, 245.)

Osallisuus voidaan myös määritellä niin, että se tarkastelee nuoria toimijoina eikä valan käyttäjinä. Yksi nuorisotyön tavoitteista on edistää nuorten kansalaistoimintaa, joka toteutuu pitkälti järjestöjen ja kolmannen sektorin kautta. Tästä näkökulmasta katsottuna osallisuus on ehkä lähimpänä osallistumista, kun kyse on toiminnallisuudesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta. (Vehviläinen 2006, 79.)

Nämä kaikki näkökulmat eivät poissulje toinen toistaan vaan ovat tiukasti sidoksissa toisiinsa yhteiskunnassamme. Osallisuuden kulkua ihmisen elämässä voidaan kuvata polkuna osattomuudesta vaikuttamiseen.

Vehviläisen (2006, 81) mukaan osattomuuden, osallisuuden ja vaikuttamisen polku etenee askel askeleelta. Osallisuuden vastakohta on osattomuus. Osattomuudessa on kysymys yhteiskunnan ulkopuolelle joutuneesta kansalaisesta eli hänen syrjäytymisestään. Osattomuuden ongelmiksi voidaan luetella puute koulutuksesta, työstä, taloudellisesta hyvinvoinnista sekä sosiaalisista suhteista. Kunnes päästään osallisuuden askelmalle täytyy osattomuuteen liittyvät asiat saada kuntoon. Osallisuudessa saatetaan olla aktiivisia työelämässä sekä vapaa-ajalla, mutta poliittista osallistumista ja vaikuttamista ei vielä synny. Vaikuttamisen askelmalla ollaan aktivoituneita poliittisesti. Ihmisellä on tällöin halu osallistua ja vaikuttaa. (Vehviläinen 2006, 81 - 82.)

Osallistuminen nähdään usein vaikuttamisena. Vaikuttamisella tarkoitetaan toimintaa jonka avulla pyritään saamaan oma ääni kuuluviin. Kuntasektorilla tämä merkitsee erilaisia vaikuttajaryhmiä, joiden kautta nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa. Lasten ja nuorten vaikuttaminen voi olla hyvin eriasteista. Vaikuttamisen muotoja ovat muun muassa kouluissa oppilaskuntatoiminta, vapaa-ajalla sähköinen media tai nuorisotyössä talotoiminta. Vaikuttamisen mahdollisuuksia on paljon. (Koivu 2010, 35.)

Lasten ja nuorten kuuleminen on yksi tärkeä näkökulmia osallisuudessa vaikuttamisen lisäksi. Kuulemisen tarkoituksena on lisätä yksilön oikeutta vaikuttaa itseensä koskeviin asioihin ja päätöksentekoon. Nuorisolain 8§ (72/2006) säädetään lasten ja nuorten osallistumisesta ja kuulemisesta. Lain mukaan nuorille tulee järjestää mahdollisuus

osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä - ja politiikkaa koskevien asioiden käsittelemään. Nuoria tulee myös kuulla heitä koskevissa asioissa. Kuulemisen välineinä toimivat kouluissa oppilaskunnat, kunnissa nuorisovaltuustot sekä nuorisofoorumit jne. (Vainila 2008, 15.)

4 LAPSET JA NUORET TOIMIJOINA

4.1 Oppilaskuntatoiminta

Elokuussa 2007 astui voimaan perusopetuslain (698/1998) muutos, joka velvoittaa oppilaitokset perustamaan oppilaskunnan tai muun vastaavan järjestelmän, joka antaa lapsille ja nuorille mahdollisuuden tulla kuuluksi heitä koskevissa asioissa kouluissa. Lapsia ja nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa heidän ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Suurin osa lukion ja peruskoulun yläluokkalaisista eivät kuitenkaan tiedä kuinka voisivat vaikuttaa koulunsa asioihin. Tässä työssäni olen haastatellut juuri peruskoulun yläluokkalaisia ja heidän näkemyksiään oman koulun oppilaskuntatoiminnasta sekä oppilaskuntia ohjaavia opettajia. (Nousiainen & Piekkari 2007,15.)

Oppilaskunnan tehtäväksi on määritelty edistää oppilaiden yhteistoimintaa, vaikuttamismahdollisuuksia, osallistumista oppilaita koskevissa asioissa sekä koulun kehittäminen nuorten elinympäristönä. (www.kerhokeskus.fi luettu 6.7.2011.)

Oppilaskunnan muodostavat kaikki koulun oppilaat eli se on koulun oppilaista koostuva yhteisö. Oppilaskunta on vaikuttamiskanava koulun asioihin oppilaiden ja muun henkilökunnan välillä. Oppilaskuntatoiminnalla tarkoitetaan kuitenkin sitä, että oppilaiden osallisuutta kehitetään yhä enemmän perustamalla oppilaskunnan hallitus sekä muita osallisuutta tukevia rakenteita. Näitä rakenteita ovat mm. sovitut kokouskäytännöt. Oppilaskunnan hallitukseen nimetään yleensä yhdestä kahteen oppilasta luokalta, jotka ovat luokkansa edustajia hallituksessa. Nämä hallituksen jäsenet vievät luokan ehdotuksia hallitukselle ja tiedottavat hallituksessa tehtyjä päätöksiä luokalle. Oppilaskunnan hallituksella on nimettyinä puheenjohtaja, sihteeri sekä mahdollisesti muita virkailijoita. (Gretschel & Kiilakoski 2007, 119-120.)

Nousiainen ja Piekkari (2007,5.) toteavat, että oppilaskuntatoiminnassa mukana oleminen kehittää oppilaiden valmiuksia toimia ryhmänsä edustajina ja kehittää vuorovaikutustaitojen paranemista erilaisten ihmisten kesken. Osallisuutta ei synny itsestään vaan osallistumisessa tarvittavia taitoja on opeteltava ja kehitettävä kokoajan. Oppilaskuntatoiminnan tärkeimmät tavoitteet ovat koulun yhteisöllisyyden parantaminen sekä oppilaiden äänen saaminen kuuluviin koulun arjessa. Yhteisöllisesti toimiva koulu voidaan rakentaa yhdessä tiimityöskentelynä, jossa ovat mukana oppilaskunnan hallitus, luokat, opettajat sekä koulun muu henkilökunta.

(Nousiainen&Piekkari 2007, 5.)

Ohjaavalla opettajalla on merkittävä rooli oppilaskunnan hallituksen kokoonpanossa. Toiminnan alkaessa hän organisoi ja ohjaa oppilaskunnan hallituksen toimintaa. Toiminnan vakiintuessa ohjaavan opettajan rooli muodostuu enimmäkseen hallituksen tukemisesta kohti itseohjautuvuutta. Ohjaava opettaja tulee aina olemaan esimerkki oppilaskunnan hallitukselle. Ohjaava opettaja laatii yhdessä oppilaskunnan hallituksen kanssa toimintasuunnitelman sekä aikataulun.(Nousiainen&Piekkari 2007, 27.)

Ohjaavan opettajan rooliin kuuluu olla oppilaskunnan hallituksen ohjaaja ja sitä kautta myös koko oppilaskunnan ohjaaja. Ohjaava opettaja on hallituksen kokouksissa mukana, mutta taustalla. Hän antaa oppilaiden itse toimia. Aikuisena hän kuitenkin valvoo, että kaikki tapahtuu asianmukaisesti ja asiallisesti. (Järvinen 2011.)

Suomessa lasten ja nuorten osallistuminen koulun toimintaan on yleisesti ottaen ollut erittäin vähäistä. Asiaa on tarkasteltu myös kansainvälisesti, jolloin on esille tullut, että suomalaiset nuoret kokevat vaikutusmahdollisuutensa melko vähäisiksi kouluissa. Suomalaiset nuoret ottavat osaa huomattavasti vähemmän oppilaskuntien ja muiden hallintoelinten toimintaan kuin muut pohjoismaalaiset.

(Nousiainen&Piekkari 2007, 9-10.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa korostuu oppilaan aktiivinen rooli oman oppimisensa edesauttajana sekä koulun yhteisöllisen toimintakulttuurin edistäjänä. Opetussuunnitelman perusteissa tärkeitä teemoja ovat yhteisöllisyys ja osallistuminen. Oppilaita on tuettava toimimaan yhdessä yhteisten asioiden puolesta. Koulusta saadut positiiviset osallistumisen ja vaikuttamisen kokemukset kannustavat osal-

listumaan yhteisten asioiden hoitoon myös tulevaisuudessa, aikuisena. Oppilaskunta-toiminta kasvattaa oppilaita aktiivisiksi kansalaisiksi. (www.oph.fi) Luettu 20.10.2011

4.2 Nuorten tapoja vaikuttaa

Kuntasektoreilla toimii paljon erilaisia paikallisia nuorten ryhmiä, jotka pyrkivät vaikuttamaan nuorten elinoloihin, vaikuttamis- ja harrastusmahdollisuuksiin ja niiden kehittämiseen. Näitä nuorten ryhmiä voidaan kutsua vaikuttajaryhmiksi. Kunnissa arvioitiin olevan tällaisia vaikuttajaryhmiä vuonna 2006 150:stä 190:een. Ryhmien elävyyden vuoksi aivan tarkkoja lukumääriä ei pysty antamaan. Näitä nuorten ryhmiä perustetaan siitä syystä, että nuorten ääni ja mielipiteet saataisiin kuuluviin. Nuorten aktiivisella toiminnalla näissä ryhmissä uskotaan olevan positiivista vaikutusta kunnalliseen päätöksentekoon, jotta nuorten ääni saataisiin kuuluviin. (Vainila 2008,91.)

Nuorten osallisuutta ja osallisuushankkeita tutkinut Anu Gretschel jakaa nuorten vaikuttajaryhmät neljään eri kategoriaan; nuorisotalojen toiminnalliset ja ympäristön kehittämisen Nuorten Ääni ryhmät, Norjan mallin mukainen vaikuttaminen kouluissa oppilaskuntien kautta, nuorisovaltuustot sekä muut nuorten vaikuttajaryhmät tai -järjestelmät. (Oikeusministeriön julkaisu 2005, 56.)

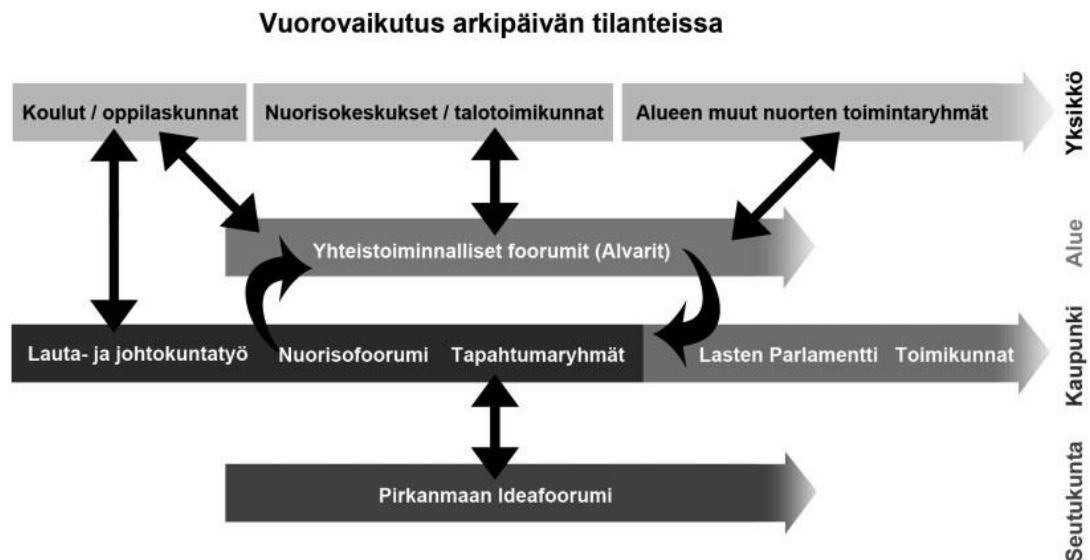
Anu Gretschelin mielestä tärkeintä nuorten vaikuttamisryhmien toiminnassa ovat osallisuuden kokemukset ja elämykset. Gretschelin mukaan nuorten osallisuuden kehittäminen on suurilta osin kiinni aikuisten ajattelutavan muutoksesta. (Oikeusministeriön julkaisu 2005, 56.)

5 TAMPEREEN OSALLISUUSMALLI

5.1 Osallisuutta Tampereella

Tampereen hallintomalli koostuu kolmesta osiosta; pormestarimallista, tilaaja-tuottajamallista sekä asukkaiden osallistumisen kehittämisestä. Kuntademokratiayksikkö vastaa koko kaupungin tasolla kehittämisestä yhteistyössä muun muassa nuorisopalveluiden kanssa. Tärkeimmäksi asiaksi valtuustokaudella 2009 -2012 on nostettu lasten ja nuorten kasvun tukeminen.

Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma hyväksyttiin 23.5.2007 Tampereen kaupunginvaltuustossa. Yksi ohjelman tavoitteista on lasten ja nuorten osallisuuden kehittäminen. Tampere on lasten ja nuorten kaupunki, jossa lapsuus ja nuoruus tunnustetaan ja otetaan huomioon arvokkaana ikävaiheena. Lapsilla ja nuorilla on oikeus osallistua ja tulla kuulluksi heille merkityksellisellä tavalla sekä yksilönä, että ryhmänä. Lapsen kasvu- ja kehitysyhteisöissä toimivilla aikuisilla on erityinen vastuu, että lapsi tulisi kuulluksi. Kehittämishaasteiksi kuuluvat kaikkien lasten ja nuorten kuuleminen, alueellisen vaikuttamisen kehittäminen, oppilaskuntatoiminnan kehittäminen ja osallisuuden tukeminen myös järjestöissä. (Jotos- polku osallisuuteen 2009, 31.)

Kuva 1. Osallistumisen tasot Tampereella (Jotos-polku osallisuuteen 2009, 32.)

Tampereella toimii Suomen ensimmäinen kunnallinen lapsiasiamies, joka tukee omalta osaltaan lasten ja nuorten osallisuutta. Kaupungissa on kehitetty erilaisia vaikuttajaryhmiä lasten ja nuorten osallisuudelle; oppilaskunnat, alueellinen vaikuttaminen, Lasten Parlamentti ja Nuorisofoorumi. Tampereen osallisuustoiminnalla kannustetaan ja mahdollistetaan lasten ja nuorten kasvu aktiiviseen kansalaisuuteen niin, että osallisuus on osa kaikkien tamperelaisten lasten ja nuorten arkea.

(Jotos-polku osallisuuteen 2009, 32.)

Tampereella alueellista vaikuttamista edistetään Alvarien kautta, jotka ovat osallistumisen ja vaikuttamisen kanavia. Alvarien avulla asukkaat saavat tietoa oman alueensa asioista ja pystyvät näin vaikuttamaan asioihin. (Jotos-polku osallisuuteen 2009, 32.)

5.2 Oppilaskuntatoimintaa Tampereella

Tampereella oppilaskuntatoimintaa on ollut jo monen vuoden ajan yläluokilla ja toisella asteella. Alaluokilla ensimmäisenä kouluna oppilaskuntatoiminnan aloitti pilottina vuonna 2002 Karosen koulu. (Järvinen 2011.)

Vuonna 2005 alkoi Opetusministeriön rahoittama oppilaskunnan ohjaavien opettajien kouluttajakoulutus Osallistuva oppilas- Yhteisöllinen koulu, johon Tampereelta osallistui viisi ohjaavaa opettajaa perusopetuksesta ja kaksi toiselta asteelta. Tämän koulutuksen innoittamana Tampereella toimii aktiivisesti kaikissa yläkouluissa oppilaskuntatoimintaa. (Järvinen 2011.)

Koulujen oppilaskuntien tavoitteet on kirjoitettu toiminnan alkaessa. Yksi yleisimmistä oppilaskuntien tavoitteista on saada oppilaiden ääni kuuluviin. Etelä-Hervannan koulun oppilaskunnan ohjaava opettaja Hannele Järvinen kertoi, että heidän koululaan oppilaiden ääni kuuluu hänen mielestään keskimääräistä paremmin tai jopa hyvin. Oppilaat laativat muun muassa vuonna 2007 vuoteen 2012 asti koululle vision, jonka yhtenä tavoitteena on taata turvallinen koulumatka kaikille oppilaille. (Järvinen 2011.)

5.3 Tampereen Lasten parlamentti

Tampereen Lasten Parlamentin toiminta siirtyi osaksi Tampereen kaupungin kulttuuritoimintaa vuoden 2004 alusta. Tätä ennen se toimi LOVE -projektin nimellä vuodesta 2001 (Lasten ja nuorten Osallistumisen ja Vaikuttamisen Edistäminen) Projektin tavoitteena oli kehittää lasten ja nuorten osallistumiseen ja vaikuttamiseen erilaisia käytäntöjä ja malleja sekä kehittää Lasten Parlamentin ja Nuorisofoorumin toimintaa kaupungin lapsipoliittisen ohjelman mukaisesti. Näitä käytäntöjä ja malleja oli tarkoitus toteuttaa päiväkodeissa, kouluissa sekä nuorisotiloilla. Suomen Lasten Parlamentti on

aloittanut toimintansa vuonna 2004 Tampereen Lasten Parlamentin toiminnan mukaisesti. (Kohti osallistuvaa toimintakulttuuria Tamperelaisissa.. 2004,30 – 31.)

Tampereen Lasten Parlamentti on tarkoitettu 7-12 -vuotiaiden lasten omaksi vaikuttamiskanavaksi. Toiminnan tavoitteena on saada aktiivinen ja motivoitunut osallisuuskulttuuri osaksi tamperelaisten lasten arkea ja elämää. Lasten Parlamentin toimintaa ohjaa nuorisohjaaja.

Lasten Parlamentti toimii tiiviisti yhteistyössä koulujen oppilaskuntien kanssa järjestäen mm. opettajille sekä oppilaille koulutuksia. Tamperelaisten alakoulujen oppilaskuntien edustajat kutsutaan kaksi kertaa vuodessa suurkokoukseen, jossa valitaan joka toinen vuosi Lasten Parlamentin hallitus, joka toimii Tampereen Lasten Parlamentin edustajina. Lasten Parlamentti tarjoaa myös vapaamuotoisempaa harrastustoimintaa eri puolilla Tamperetta kokoontuvissa alueellisissa toimikunnissa.

(www.nuortentampere.fi) Luettu 7.7.2011

5.4 Tampereen Nuorisofoorumi

Tampereen Nuorisofoorumin tavoitteena on toimia vaikuttamiskanavana 7-9-luokkalaisille sekä toisen asteen oppilaitoksissa opiskeleville nuorille. Nuorisofoorumin ensisijaisina tehtävinä on vaikuttaa ja edistää Tampereen alueen nuorten hyvinvointia sekä parantaa nuorten ja Tampereen kaupungin välistä yhteistyötä niin että nuorten näkökulmat otetaan huomioon päätöksenteoissa. Nuorisofoorumin tehtäviin lukeutuu myös aloitteiden ja esityksien laatiminen kaupunginvaltuustolle nuoria koskevissa asioissa ja samalla niiden etenemisen tarkkailu. Nuorisofoorumi myöntää avustuksia 7-9 vuosiluokkien sekä toisen asteen oppilaitosten oppilaskunnille ja oppilaille. Nuorisofoorumi järjestää kaksi kertaa vuodessa suurkokouksia sekä oppilaskunta tapaamisia ja oktaformeja. (Laukamo 2011.)

Suurkokous käyttää ylintä päätösvaltaa Nuorisofoorumissa. Suurkokoukseen osallistuu jokaisesta Tampereen alueen 7.-9.-luokkain koulusta ja toisen asteen oppilaitoksesta kaksi äänivaltaista edustajaa. Suurkokouksen kutsuu koolle Nuorisofoorumin hallitus, jolla ei kuitenkaan ole äänioikeutta, henkilövaaleja lukuun ottamatta. Kevään suurkokouksessa valitaan lukuvuoden toimikaudelle hallitus. Hallituksen ensisijaisena

tehtävänä on Nuorisofoorumin käytännön työn toteuttaminen. Tampereen Nuorisofoorumissa oli vuoden 2004 alussa mukana yli 30 nuorta. (Laukamo 2011.)

6 OPINNÄYTETYÖN TEHTÄVÄ

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda esille miten oppilaskuntatoimintaa on toteutettu Tampereella ja miten Tampereen oppilaskuntatoimintaa tulisi kehittää.

Tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoa tamperelaisten 7.-9.-luokkain koulujen oppilaskuntatoiminnasta hallituksen jäsenten sekä ohjaavien opettajien näkökulmasta. Tarkoituksena on myös käyttää keräämiäni hallituksen jäsenten ja ohjaavien opettajien kokemuksia, kehitysideoita – ja ehdotuksia tamperelaisen oppilaskuntatoiminnan jatkuvaan kehittämiseen.

Tutkimuskysymyksiksi muotoutuivat:

- *Miten oppilaskuntatoimintaa on toteutettu Tampereella?*
- *Miten oppilaskuntatoimintaa tulisi Tampereella kehittää, jotta lapsilla ja nuorilla olisi enemmän vaikuttamismahdollisuuksia?*

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS JA ANALYSOINTI

Tutkimukseni aihe alkoi hahmottua keväällä 2010, jolloin aloitin tutkimuksen suunnittelun. Osallisuuden ja vaikuttamisen teemat ovat kulkeneet mukana alkuajoista lähtien, mikä on helpottanut tutkimusaineiston keräämistä ja tutkimussuunnitelman sekä aiheen tarkentumista ja kasassa pitämistä. Tampereen kaupungin nuoriso-ohjaajan Miia Nivalan kanssa käymieni keskustelujen pohjalta tutkimusaiheeksi tarkentui loppulta tamperelainen oppilaskuntatoiminta. Kohderyhmänä ovat 13 -15-vuotiaat nuoret, jotka ovat oppilaskuntatoiminnassa mukana sekä oppilaskuntaa ohjaavat opettajat. Opinnäytetyön empiirinen osa toteutettiin kyselytutkimuksena loppuvuodesta 2010 sekä alkuvuodesta 2011.

Kyselylomakkeet lähetettiin 23 tamperelaiseen kouluun. Tampereella koulut jakautuvat seuraavanlaisesti; yläkouluja on kuusi, yhtenäiskouluja on yhdeksän, valtion kouluja on yksi, yksityisiä kouluja on kolme sekä erityiskouluja on neljä. Kyselylomakkeet lähetettiin Tampereen kaupungin sisäisen postituksen avulla. Jokaiseen kouluun lähetettiin kirjekuori, joissa jokaisessa oli kolme kyselylomaketta; yksi oppilaskuntaa ohjaavalle opettajalle, yksi oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajalle ja yksi oppilaskunnan hallituksen sihteerille. Oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajille ja sihteerille lähetettiin myös kyselylomakkeen mukana lupalappu (liite 3), jossa huoltaja allekirjoituksellaan antoi nuorelle luvan osallistua kyselyyn. Näin toimittiin, koska kohderyhmäläisissä oli mukana alaikäisiä. Kyselyiden palautus tapahtui myös sisäisen postituksen kautta palautuskuorien avulla.

Ohjaavien opettajien kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 23, joista vastauksia palautui yhteensä 11. Hallituksen puheenjohtajien ja sihteerien kyselylomakkeita lähetettiin yhteensä 46 ja niistä palautui yhteensä 16 sekä kaksi muuta kyselylomaketta, joissa vastaajana oli muu jäsen. Eli yhteensä oppilaskunnan hallituksen jäsenistön vastauksia palautui 18.

Käsittelen hallituksen jäsenten vastaukset analyysissä yhtenä ryhmänä vastausten vähyyden vuoksi. Analyysissä vertaillaan myös opettajien ja oppilaiden vastauksia keskenään. Avoimet kysymykset on analysoitu laadullisesti.

8 TULOKSET

Ohjaavilta opettajilta kysyttiin taustatietoina sukupuoli sekä kuinka kauan on ohjannut oppilaskuntatoimintaa. Opettajista yhdeksän oli naisia ja kaksi miestä. Neljä opettajista oli ohjannut toimintaa 1-2 vuotta, kolme 3-4 vuotta ja loput neljä olivat ohjanneet oppilaskuntatoimintaa jo yli viisi vuotta.

Oppilaskunnan hallituksen jäseniltä taustatietoina kysyttiin sukupuoli ja miltä luokkasteelta oli. Vastaajista 12 oli tyttöjä ja 6 poikaa. Suurin osa hallituksen jäsenistä oli yhdeksänneltä luokalta (14/18), seuraavaksi eniten oli kahdeksasluokkalaisia (3/18) ja seitsemäsluokkalaisia oli vähiten (1/18).

8.1 Oppilaskuntatoiminnan organisoituminen

Oppilaskunnan hallitus

Kyselyistä käy ilmi, että oppilaskuntien hallitusten jäsenien määrissä on selvää hajontaa koulujen välillä. Vähimmillään hallitukseen kuuluu jäseniä 6 ja enimmillään 47. Hajontaan vaikuttavat koulujen erilaiset oppilasmäärät.

Ohjaavilta opettajilta kysyttäessä ”*Miten oppilaskunnan hallitus koulullanne valitaan?*” vastaukset hajaantuivat melkoisesti. Neljässä (N11) vastauksessa oppilaskunnan hallitus valitaan luottamusoppilaiden keskuudesta, kahdesta (N11) vastauksesta käy ilmi, että hallitus valitaan äänestämällä jokaisen luokan kesken, kahdessa (N11) vastauksessa luokilta valitaan hallituksen jäsenet ja yhdessä (N11) vastauksessa koululla pidetään syyskokous, jossa valitaan oppilaskunnan hallitus. Yhdessä vastauksessa kerrottiin, että opettaja hoitaa asian omassa luokassaan omalla tavallaan, pääasia, että demokratia toteutuu. Vastauksia kysymykseen saatiin kymmenen eli yksi ohjaavista opettajista oli jättänyt vastaamatta. Vastauksista voidaan päätellä, että tamperelaisissa yläkouluissa oppilaskunnan hallituksen valinnat eroavat paljon toisistaan.

Hallituksen jäseniltä puolestaan kysyttiin kuinka he ovat päässeet mukaan hallitukseen. Ryhmittelen vastaukset äänestyksellä hallitukseen päässeisiin sekä muulla tavalla hallitukseen päässeisiin. Muita tapoja on ollut opettajan suora pyyntö, vapaaehtoisten puute, sekä varapuheenjohtajasta pääsy puheenjohtajaksi. Äänestyksen kautta hallitukseen päässeitä oli 10 (N18) sekä muulla tavalla hallitukseen päässeitä oli 8 (N18).

Vertaillen opettajien ja hallituksen jäsenien vastauksia voidaan vastauksien perusteella todeta, että tamperelaisissa kouluissa on hyvin erilaiset tavat päästä mukaan oppilaskunnan hallitukseen.

Avoimena kysymyksenä ohjaavat opettajat saivat kertoa millaisia valintaperusteet ovat oppilaskunnan hallitusta perustettaessa. Vastauksista käy ilmi, että ehdokkaaksi asettuvalta odotetaan innokkuutta, aktiivisuutta ja kiinnostusta oppilaskuntatoimintaa kohtaan.

”Ehdokkaan pitää olla innostunut, aktiivinen ja hänet sitoutetaan käymään kokouksissa ja koulutuksissa kouluajan ulkopuolellakin.”

(ohjaava opettaja 5)

”Valmius omistautua asioiden hoitamiseen, oma into, aikaisempi kokemus.” (ohjaava opettaja 7)

Tuki

Oppilaskunnan ohjaavat opettajat ohjaavat Tampereella oppilaskuntatoimintaa pääsääntöisesti yksin. Avoimena kysymyksenä ohjaavilta opettajilta kysyttiin ”*Saatko tukea muilta opettajilta?*”. Ryhmittelin vastaukset kolmeen luokkaan; positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin vastauksiin. Positiivisissa vastauksissa käy ilmi, että ohjaava opettaja saa tukea muilta opettajilta, neutraaleissa vastauksissa ohjaava opettaja on saattanut vastata, että ”*Mahdollisesti, jos on tarvetta*”, mutta vastaus ei anna positiivista eikä negatiivista vastausta. Negatiivisissa vastauksissa ohjaava opettaja ei koe saavansa muilta opettajilta tukea. Positiivisia vastauksia oli 4 (N11), ja niistä käy ilmi, että ohjaava opettaja on saanut tukea työpariltaan, rehtorilta ja tarvittaessa muilta opettajilta. Negatiivisia vastauksia oli neljä (N11) eli ohjaavat opettajat eivät saa lainkaan tukea muilta opettajilta tai rehtorilta. Neutraaleja vastauksia oli kolme (N11). Voidaan siis todeta, että ohjaavien opettajien tuki vaihtelee koulujen välillä suuresti.

”Työparilta kyllä. Tarvittaessa pyydän eikä kukaan ole kieltäytynyt.”

(ohjaava opettaja 1)

”Aika vähän, vain parilta opettajalta.”

(ohjaava opettaja 5)

Kokoontuminen

Opettajien vastaukset kysymykseen ”*Kuinka usein oppilaskunnan hallitus kokoontuu?*” oli runsaasti eroavaisuuksia koulujen välillä. Neljässä (N11) koulussa hallitus kokoontui kerran viikossa, kahdessa koulussa kahdesti kuussa, viidessä koulussa vain kerran kuussa ja yhdessä koulussa kokoonnuttiin vain tarvittaessa. Opettajilta kysyttiin milloin oppilaskunnan hallituksella on tapana kokoontua. Kokoontumisajankohdat poikkesivat toisistaan eri koulujen välillä. Opettajista kaksi oli vastannut, että oppilaskunnan hallitus kokoontuu tarvittaessa ja milloin vain. Neljän opettajan vastauksista käy ilmi, että hallituksen kokoukset pidetään oppituntien aikana ja viisi opettajista on vastannut, että hallituksen kokouksia pidetään ruoka- tai muulla tauoilla.

Oppilaskunnan hallituksen jäsenten vastauksissa oltiin yksimielisiä siitä, että kokoontumisia on riittävästi. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että koulujen välillä riittävyyden määritelmä oli toisistaan poikkeava. Oppilaskunnan hallituksen jäsenistä seitsemän (N18) oli vastannut, että hallitus kokoontuu kerran viikossa ja viisi oli vastannut, että kokoontumisia on aina tarvittaessa. Kolme vastaajista oli vastannut, että hallitus kokoontuu kahdesti kuussa ja saman verran vastauksia oli kohdassa kerran kuussa.

Opettajista seitsemän (N11) oli sitä mieltä, että aika on riittävä ja tarvittaessa otetaan aikaa oppitunneista. Neljässä vastauksessa oppilaskuntatoimintaan käytetty aika koettiin riittämättömäksi. Vastauksista käy ilmi, että aina on kiire, eikä aika yksin toimies- sa riitä mihinkään, varsinkaan jos jotain erityistä järjestetään.

Vertaillen ohjaavien opettajien ja oppilaskunnan jäsenten vastauksia ajan riittävyydestä oppilaskuntatoimintaa varten käy molempien vastauksista ilmi, että pääsääntöisesti toimintaan käytettävää aikaa pidetään riittävänä.

”Tarvittaessa otetaan oppitunneista lisäaikaa.”

(ohjaava opettaja 8)

”Itselläni on hyppyunteja, joista saan ajan talteen. Yläkoulun opettajat suhtautuvat ymmärtäväisesti pieneen ajan tarpeeseen oppitunneilta.”

(ohjaava opettaja 11)

Rahoitus

Avoimena kysymyksenä ohjaavilta opettajilta sekä oppilaskunnan hallituksen jäseniltä kysyttiin ”*Miten oppilaskuntatoimintaa rahoitetaan koulussanne?*” Ryhmittelen vastaukset oman toiminnan kautta tulleeseen rahoitukseen sekä saatuun rahoitukseen. Viiden (N11) ohjaavan opettajan mukaan oppilaskuntatoimintaa rahoitetaan oman rahoituksen kautta, viidessä (N11) tapauksessa rahoitus saadaan muualta ja kahdessa koulussa vastauksista oppilaskuntatoimintaa rahoitetaan omilla tuotoilla sekä saaduilla rahoituksilla. Oman rahoituksen keräämistapoina on ollut oppilaskunnan kanttiini, virvoitus- ja kuumajuoma-automaatit, erilaiset tapahtumat, arpajaiset, taksvärkkipäivän rahan keräys, valokuvien järjestyskorvaukset, kahviot vanhempaintilaisuuksissa HOMMA-raha hanke, myyjäiset sekä joillain oppilaskunnilla on hiukan rahaa tilillä. Tuotettuja rahoitusmuotoja olivat esimerkiksi kioskituotot sekä päiväkeräykset. Saatu rahoitus tulee vanhempainyhdistyksiltä tai Tampereen kaupungilta. Yhdessä vastauksessa avustuksia saadaan Tampereen Nuorisoforumilta. Oppilaskunnan hallituksen jäsenien vastauksista seitsemässä (N18) oppilaskuntatoiminnan rahoitus tulee oman rahoituksen kautta, kahdessa vastauksista kävi ilmi, että rahoitus saadaan muualta, viidessä (N18) vastauksessa rahoitus toteutetaan molempien rahoituksien kautta. Hallituksen jäsenten vastauksista löytyi neljä neutraalia vastausta, joihin oli saatettu vastata ”*Rahaa ei ole kerätty tämän lukuvuoden aikana.*”

Vastauksien perusteella voidaan todeta, että ohjaavilla opettajilla sekä hallituksen jäsenillä on samanlainen näkemys siitä miten rahoitus on toteutettu oman koulun oppilaskuntatoimintaan. Pientä eroavaisuutta oli havaittavissa hallituksen jäsenten neutraaleissa vastauksissa, joissa ei tiedetty rahoituksesta mitään tai rahaa ei sinä lukuvuonna ole kerätty ollenkaan.

Ohjaavilta opettajilta kysyttiin ” *Onko oppilaskunnalle varattu raha mielestänne riittävä?*” Vastaukset jaoteltiin positiivisiin, neutraaleihin ja negatiivisiin. Positiivisia vastauksia tuli viisi (N11), neutraaleja yksi ja negatiivisia viisi. Negatiivisessa vastauksessa kerrottiin, että rahaa ei ole saatu lainkaan lukuvuodelle 2010 -2011.

Vastauksista voi päätellä, että toiset koulut saavat kaupungilta rahaa toimintaansa ja toiset eivät sekä toisissa kouluissa toimintaa järjestetään enemmän itse oman rahoituksen avulla ja toisissa kouluissa toiminta painottuu saatuun rahoitukseen. Oppilaskun-

nan hallituksen jäseniltä selvitettiin myös onko heidän näkökulmastaan oppilaskunta-toiminnalla tarpeeksi rahaa käytettävissä. Vastauksista positiivisia oli 15 (N18), neutraaleja yksi (N11) ja negatiivisia kaksi. Hallituksen jäsenten vastauksien perusteella he ovat pääsääntöisesti tyytyväisiä siihen rahamäärään, joka on oppilaskuntatoimintaan käytettävissä.

”Oppilaskunta ei järjestä niin paljon toimintaa, että sen maksaminen menisi yli budjetin.” (hallituksen jäsen 13)

”Oppilaskunnan hallitus organisoii rahan keruunsa omatoimisesti. Koululla ja oppilaskunnalla on omat tilit, jotka eivät liity toisiinsa.” (hallituksen jäsen 14)

Vertaillen ohjaavien opettajien ja hallituksen jäsenten vastauksia rahan riittävydestä toimintaan voi todeta, että oppilaiden näkökulmasta toiminta ei välttämättä vaadi paljoa rahaa, mutta opettajien näkökulmasta toimintaan voisi olla olemassa enemmän rahaa. Toki, resurssipula on suurempi ongelma kuin raha.

8.2 Oppilaiden ääni

Vaikuttaminen

Asiat, joihin oppilaskunnan hallitus toteaa vaikuttaneensa voidaan ryhmitellä seuraavanlaisesti; koulussa järjestetyt tapahtumat, koulun ulkoinen viihtyvyys, koulussa viihtyminen ja koulusta tehdyt retket. Koulussa järjestetyt tapahtumat ovat olleet erilaiset teemapäivät, aprillipäivä viikolla arpajaiset, kanttiini, erilaiset keräykset, joulusekä vappunäytelmät. Koulun ulkoiseen viihtyvyyteen ja koulussa viihtymiseen on vaikutettu hankkimalla keinuja, kiipeilytelineitä, penkkejä, koulun lähialueen valaistusta, ruokalan pöytiä ja tuoleja. Oppilaat ovat maallaneet säilytyslokerointia, pohtineet ja suunnitelleet oppilaiden ruokailukäyttäytymistä, pakkasrajoja, kännykän käyttöä välitunnilla, sisävalitunnin pelivuoroja, antaneet ruokalalle nimen sekä saaneet esittää oman mielipiteensä yläluokilla jaksotuksen poistamiseen. Viihtyvyyttä on lisätty myös järjestämällä laskettelu ja elokuvaretkiä.

Ohjaavien opettajien vastaukset jakoutuivat hyvin tasaisesti. Eniten (4/11) oppilaskunnan hallitus oli opettajien mielestä voinut vaikuttaa koulun viihtyvyyteen. Kolmessa (N11) vastauksessa oppilaskunnan hallitus on vaikuttanut koulun viihtyvyyteen sekä erilaisten tapahtumien järjestämiseen, kahdessa vastauksessa oppilaskunnan hallituksen vaikuttaminen nähtiin erilaisten tapahtumien järjestämisenä. Yhdessä vastauksessa oppilaskunnan hallitus oli vaikuttanut erilaisten retkien toteutumiseen sekä koulu viihtyvyyteen. Näiden vastauksien perusteella oppilaskunnan hallituksella on eniten valtaa vaikuttaa koulun viihtyvyyteen liittyviin asioihin.

Hallituksen jäsenten vastauksista käy ilmi, että kymmenessä (N18) koulussa oppilaskunnan hallitus on vaikuttanut koulun viihtyvyyteen ja ilmapiirin parantamiseen. Vastauksista neljä on omalla toiminnallaan vaikuttanut erilaisten tapahtumien järjestämiseen, kahdessa vastauksessa oppilaskunnan hallitus on vaikuttanut sekä koulun viihtyvyyteen, tapahtumien- sekä retkien järjestämiseen. Yhdessä vastauksessa kysymykseen oli vastattu, että ”*Ei juuri mihinkään*”. Voidaan todeta, että oppilaskunnan hallitus on saanut vaikuttaa eniten koulunviihtyvyyteen liittyviin asioihin. Oppilaiden hyvinvointia edistää viihtyisä koulu, jossa on hyvä ilmapiiri.

Vertaillen ohjaavien opettajien ja hallituksen jäsenten vastauksia keskenään voidaan todeta, että molempien näkökulmasta oppilaskunnan hallitus on voinut toiminnallaan vaikuttaa eniten koulun viihtyvyyteen liittyviin asioihin.

”Hallitus on käsitellyt aloitteet ja viimeksi olimme esimerkiksi suunnitelmassa ruokalan uusien pöytien ja tuolien järjestystä sekä oppilaiden ruokailukäyttäytymistä.” (hallituksen jäsen 14)

*”Olemme saaneet uusia, pelejä, keinut, kiipeilyteline.”
(hallituksen jäsen 17)*

Ohjaavilta opettajilta kysyttäessä ”*Ovatko oppilaiden vaikuttamismahdollisuudet koulullanne riittävät?*” on kuusi (N11) opettajaa ollut sitä mieltä, että oppilailla on riittävät vaikuttamismahdollisuudet koulussa. Tähän kysymykseen on saatettu vastata ”*Aloitteita kuunnellaan ja otetaan huomioon mahdollisuuksien puitteissa. Oppilaat pääsevät vaikuttamaan arkeen*”. Neljässä vastauksessa koettiin, että oppilailla ei ole

riittävästi mahdollisuuksia vaikuttaa. Yhdessä vastauksista ei oltu asian puolesta eikä vastaan. Opettajien luoma yleinen henki ja ilmapiiri sekä opettajien oma aktiivisuus vaikuttavat siihen millaiset oppilaiden vaikuttamismahdollisuudet kouluissa ovat.

Tyytyväisyys

Hallituksen jäsenien vastauksia lukiessa kysymykseen ”*Onko oppilaille mielestäsi hyvät mahdollisuudet vaikuttaa asioihin koulussasi?*” on 14 (N18) jäsentä vastannut, että heidän koulussaan oppilaiden ehdotuksia kuunnellaan ja heillä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa. Vastauksista käy ilmi, että oppilaskunnan hallituksen jäsenet ovat hyvin luokkien tiedossa, joille on helppo kertoa aloitteita, jotka sitten vievät asioita eteenpäin. Neljässä vastauksessa oltiin sitä mieltä, että heidän kouluissaan oppilaita ei kuunnella ja vaikuttamismahdollisuudet ovat heikot. Kysymykseen on saatettu vastata ”*Mielestäni koulussamme ei saa vaikuttaa tarpeeksi. Tuntuu, että ideoitamme ei kuunneltaisi. Okei, jotkut toiveet ovat mahdottomia, mutta kuitenkin on ihan päteviäkin ehdotuksia. Kysymyksiin ja ehdotuksiin vastataan: ”Ei ole rahaa”.*

Vastauksia tarkastellessa voidaan todeta, että tamperelaisten yläkoulujen oppilaiden mahdollisuudet vaikuttaa koulunsa asioihin eroavat hieman toisistaan. Suurimmassa osassa kouluista oppilaat näkevät, että heillä on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa koulunsa asioihin, mutta joissain koulussa oppilaat kokevat, että heidän ääntään ei kuunnella ollenkaan.

Tehtävä

Oppilaskunnan hallituksen tärkeimpinä tehtävinä ohjaavat opettajat pitävät oppilaiden äänen ja mielipiteiden esille tuontia.

”Demokratian opettaminen, osallistuvan kansalaisen kasvattaminen.”

(ohjaava opettaja 3)

”Tuoda oppilaiden äänet ja mielipiteet esille.”

(ohjaava opettaja 3)

Hallituksen jäsenten mielestä tärkein tehtävä on antaa oppilaille mahdollisuus vaikuttaa koulun toimintaan ja asioihin.

”Antaa oppilaille mahdollisuus vaikuttaa koulun asioihin ja järjestää toimintaa.”(hallituksen jäsen 18)

”Saada oppilaiden äänet kuuluviin.” (hallituksen jäsen 2)

Vertaillen vastauksia keskenään voidaan todeta, että ohjaavat opettajat sekä hallituksen jäsenet ovat samaa mieltä oppilaskunnan tärkeimmästä tehtävästä. Oppilaskunnan tehtävänä on saada oppilaiden mahdollisuus vaikuttaa ja sitä kautta saada heidän ääni kuuluviin.

8.3 Toiminnan järjestäminen

Kysyttäessä millaista toimintaa oppilaskunnan hallitus on järjestänyt koulun oppilaille, molempien vastauksista ilmenee, että toiminta on pitkälti erilaisten tapahtumien järjestämistä. Erilaisia tapahtumia ovat mm. halloween-ilta, halipäivä ystävänpäivänä, väriviikko vappuna. Vastauksista voi todeta, että tamperelaisissa kouluissa järjestetään samanlaisia tapahtumia, jotka painottuvat erilaisiin kalenterikuukausien teemoihin, pääsääntöisesti. Yhdessä (N18) hallituksen jäsenen vastauksessa oli, että he tukevat rahallisesti koko koulun menoa elokuviin.

Tiedottaminen

Tiedottamisen suhteen kahdessa (N11) vastauksessa oltiin tyytymättömiä tiedottamiseen oppilaskunnan toiminnasta koulussa. Tähän oli saatettu vastata ” *Harvakseltaan, huonosti.*”. Tyytyväisiä oman koulun oppilaskunnan toiminnasta tiedottamiseen oli yhdeksän opettajaa. Vastaus saattoi kuulua näin ”*Luokkien edustajat tiedottavat luokkiin, tärkeimmistä asioista kuulutetaan keskusradiossa, pöytäkirjat opettajille sähköpostilla.*”

8.4 Oppilaskuntatoiminnan tarpeellisuus

Kysymyksistä käy ilmi, että ohjaavista opettajista seitsemän (N11) kokee oppilaskuntatoiminnan erittäin tärkeäksi, kolme opettajaa kokee toiminnan tarpeelliseksi ja yksi

vastauksista on tyhjä. Vastauksista voidaan päätellä, että tamperelaisissa kouluissa ohjaavat opettajat kokevat oppilaskuntatoiminnan enemmän kuin tarpeelliseksi. Opettajat saivat vastata myös kysymykseen ” *Miten oppilaskuntanne toimii koulussanne?*” Vastauksista voi päätellä, että opettajat ovat tyytyväisiä koulussaan toimivaan oppilaskuntaan.

8.5 Kehittämideoita

Ohjaavien opettajilta kysyttiin ” *Miten kehittäisit oppilaskuntanne toimintaa koulussanne?*” Yhdessä vastauksessa toivottiin, että oppilaat olisivat aktiivisia myös vapaa-ajalla. Oppilaille toivottiin myös enemmän valtaa ja vastuuta. Työpari ja sitä kautta toiminnan organisoituminen oli yhdessä vastauksessa kehittämisideana. Vastauksista voi todeta, että opettajat toivoisivat toiminnan olevan enemmän oppilaista lähtevää, aktiivista toimintaa, myös vapaa-ajalla.

”Soisin oppilaille enemmän intoa tulla talkoisiin ja puuhiin myös vapaa-ajalla. Oppilaat ovat periaatteessa innokkaita järjestämään tempauksia ja tapahtumia, mutta vain jos ei mene ”omaa aikaa”. Se välillä harmittaa.”(ohjaava opettaja 1)

Hallituksen jäseniltä kysyttiin myös millaisia uusia ideoita heillä olisi oppilaskunta-toiminnan parantamiseksi. Vastauksista yhdeksässä (N18) toivottiin lisää aktiivisuutta, oppilaiden kiinnostusta toimintaa kohtaan sekä vapauksia. Neljässä vastauksessa ei nähty tarvetta kehittää toimintaa. Tähän kysymykseen oli vastannut vain 13 hallituksen jäsentä.

”Enemmän vapauksia. Enemmän otetta kaikkeen. Voisimme osallistua opettajienkokouksiin. Järjestää hallituksenkokouksia, joihin kaikki voisivat osallistua jos haluavat, jolloin pääsisivät kertomaan omat ajatuksensa.”(hallituksen jäsen 2)

Vertaillessa opettajien ja oppilaiden vastauksia toisiinsa voidaan todeta, että opettajat haluaisivat oppilailta enemmän aktiivisuutta ja taas oppilaat toivoisivat, että voisivat

vaikuttaa asioihin enemmän. Opettajien ja oppilaiden toiveilla on siis sama päämäärä. Oppilaiden ääni kuuluviin.

9 POHDINTA

Opinnäytetyöni tehtävänä oli selvittää millaista oppilaskuntatoimintaa järjestetään Tampereella ja kuinka sitä tulisi kehittää, jotta lapsilla ja nuorilla olisi paremmat mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin kouluissaan.

Koulu on paikka, jossa lapset ja nuoret viettävät arjestaan suurimman osan aikaa. Koulu on paikka, jossa opetellaan demokraattista päätöksentekoa ja kansalaisvaikuttamista. Koulun tulisi tarjota oppilaille turvallinen ja viihtyisä oppimisympäristö, jossa kaikilla on hyvä olla. Oppilailla tulisi olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin heidän oman iän ja kehitystasonsa mukaisesti kuten YK:n lapsen oikeuksien yleissopimuksessa on määritelty.

Tampereella oppilaskuntatoimintaa järjestetään kaikissa yläkouluissa, koska jo perusopetuslaki näin velvoittaa. Kouluissa tulee olla oppilaskuntatoimintaa tai siihen rinnastettavaa toimintaa. Kyselyyn vastanneita kouluja oli 11. Kyselyt lähetettiin kaikkiin Tamperelaisiin ylä- ja yhtenäiskouluihin, joita on 23. Vastausprosentiksi muodostui näin ollen 48 %.

Tampereen yläkouluissa oppilaskuntien yleisin tehtävä, johon oppilaskunnan hallitukset ovat voineet vaikuttaa, on kouluviihtyvyyden ja ilmapiiriin parantaminen. Oppilaskunnan hallitukset järjestävät myös erilaisia tapahtumia ja teemapäiviä lukuvuoden aikana. Mielestäni on hyvä, että oppilaskunnan hallituksilla on mahdollisuus vaikuttaa koulussa viihtymiseen ja ilmapiiriin parantamiseen, koska nuoret viettävät suuren ajan arjestaan juuri koulussa.

Tuloksien perusteella oppilaskunta toimintaa pidetään Tampereen yläkouluissa pääsääntöisesti tarpeellisena, mutta vastauksista käy ilmi, että kokoajan kamppailaan resurssipulan kanssa. Kokisin, että kouluohjaajalle olisi tarvetta Tampereen yläkouluissa. Hänen työnkuvaansa voisi kuulua muun muassa juuri oppilaskuntatoiminnan järjestäminen, johon opettajien resurssit eivät aina tahdo riittää.

Opettajien näkökulmasta yksi kehittämisidea tamperelaiseen oppilaskuntatoimintaa ja sen tämän hetkiseen resurssipulaan olisi työparin saaminen ohjaaville opettajille. Hal-

lituksen jäsenten näkökulmasta yhtenä kehittämisideana olisi saada hallitus osallistumaan opettajienkokouksiin.

Tämä opinnäytetyö oli ensimmäinen laaja tutkimus, jonka olen tehnyt, joten erinäisiä haasteita tuli eteen työtä tehdessäni. Koin kyselylomakkeiden teon melko haasteelliseksi niin sisällöllisesti kuin teknisestikin. Ohjaavien opettajien ja oma näkemykseni kyselylomakkeen sisällöstä hieman erkani toisistaan. Ohjaavien opettajien näkökulmasta katsottuna kyselylomakkeessa oli liian paljon avoimia kysymyksiä, joihin vastaaminen vei aikaa niin ohjaavilta opettajilta kuin oppilaskunnan hallituksen jäseniltä. Vastauksia lukiessa huomasin, että avoimiin kysymyksiin oli molemmissa kyselylomakkeissa osa vastaajista vastannut niukanlaisesti. Kysymyksiä oli kaiken kaikkiaan ohjaavien opettajien kyselylomakkeissa 21 ja oppilaskunnan hallituksen kyselylomakkeessa 13.

Vastauksia kyselyyn tuli odotettua vähemmän. Pohdin, että tähän saattoi vaikuttaa se, että kyselyt lähetettiin kaupungin sisäisenpostituksen kautta. Kyselyt lähetettiin kahden kertaa kouluille, mutta silti vastauksia palautui vain kourallinen. Pohdin, että oli kohan syy vastaamattomuuteen siinä, että ohjaavilla opettajilla ja oppilaskunnan hallituksen jäsenillä ei ollut aikaa vastaamiseen tai sitten kaikissa Tampereen yläkouluissa ei järjestetä aktiivista oppilaskuntatoimintaa.

Kysymyslomakkeita laatiessani en ottanut huomioon, että ohjaavien opettajien ja oppilaskunnan hallituksen jäsenten kysymykset poikkesivat toisistaan. Kaikki kysymykset eivät täsmänneet, joka aiheutti sen, että vertailu useammassa vastauksessa jäi tekemättä. Kysymyksiä oli myös liikaa. Oleellisen tiedon olisi pystynyt saamaan myös vähemmällä määrällä kysymyksiä.

Jos tekisin vastaavan kyselyn uudestaan käyttäisin enemmän aikaa kysymyksien laadintaan ja niiden sisältöön sekä toimittaisin kyselyt henkilökohtaisesti kouluille. Toitettaisin kyselyt myös koulun nimellä varustettuina, jolloin koulujen eroavaisuuksia pystyisi tulkitsemaan.

Saamani aineiston perusteella koin saavani hyvin tietoa Tampereen yläkoulujen oppilaskunta toiminnasta ja oppilaiden mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa. Kaikilla lapsilla tulisi olla tasavertainen mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa.

10 LÄHTEET

Aaltonen, Kimmo 2011. Nuorten hyvinvointi ja monialainen yhteistyö. Tallinna: AS Pakett.

Arola, Pauli & Sallila, Pekka 2007. Koulussa kansalaiseksi. Opettaja ja aktiivinen koulukulttuuri. Kansanvalistusseura.

Finlex. Kuntalaki 17.3.1995/365 WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19950365>. Ei päivitystietoa. Luettu 29.10.2011.

Finlex. Nuorisolaki. 27.1.2006/72 WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>. Ei päivitystietoa. Luettu 29.10.2011.

Finlex. Perusopetuslaki 21.8.1998/628. WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>. Ei päivitystietoa. Luettu 29.10.2011.

Finlex. Suomen perustuslaki. 11.6.1999/ 731 WWW-dokumentti
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>. Ei päivitystietoa. Luettu 29.10.2011

Gretschel, Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) 2007. Lasten ja Nuorten kunta. Helsinki: Hakapaino Oy.

Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Helsinki: Hakapaino Oy.

Jotos- polku osallisuuteen. Lasten ja nuorten osallisuuden käsikirja.

Järvinen, Hannele 2011. Sähköpostikeskustelu 3.9.- 10.10.2011. Julkaisematon lähde.

Nousiainen, Leena & Piekkari, Ulla 2007. Osallistuva oppilas- yhteisöllinen koulu. Toimivan oppilaskunnan opas. Helsinki: Yliopistopaino.

Kohti aktiivista kansalaisuutta, Kansalaisyhteiskunta 2006-toimikunnan raportti 2006. Edita Prima Oy.

Kohti osallistuvaa toimintakulttuuria Tamperelaisissa kouluissa, oppilaitoksissa ja nuorisotiloilla. 2004. Tampereen kaupunki. Koulutustoimialan raporttisarja 7/2004.

Koivu, Maija 2010. Osallisuuden taloa rakentamassa. Opas osallisuuden kehittämiseen kuntaorganisaatiossa. Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeksukset.

Kunta ja osallisuus. Nuorisotutkimus 3/2006. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämisohjelma 2007-2011. WWW-dokumentti http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Nuoriso/nuorisopolitiikka/kehittamisohjelma/liitteet/lapsi_ja_nuorisopolitiikan_kehittamisohjelma.pdf. Ei päivitys tietoa. Luettu 29.10.2011.

Laukamo. Päivi 2011. Tampereen Nuorisofoorumin johtosääntö. Julkaisematon lähde.

Nordling, Merja 2011. Vuonna 2011 Parkanossa on kaikkee hienoo!. Parkanolaisten kehittämistarpeet kaupungin lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittämisen lähtökohtana. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Oppilaskunta perusopetuksessa. WWW-dokumentti

http://www.kerhokeskus.fi/fi/opettajat_ja_ohjaajat/osallisuuskasvatus/oppilaskunta

Päivitetty 3.3.2011. Luettu 6.7.2011.

Perusopetuksen opetussuunnitelma perusteet 2004. WWW-dokumentti http://www02.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf. Ei päivitys tietoa. Luettu 20.10.2011.

Sosiaali-ja terveysministeriö 2008. Lapsella on oikeus osallistua. Lapsiasiavaltuutetun vuosikirja 2008.Helsinki: Yliopistopaino.

Tampereen lasten parlamentti. WWW-dokumentti <http://www.nuorentampere.fi/index.php/nuoret/osallistu-ja-vaikuta/lasten-parlamentti/> Ei päivitys tietoa. Luettu 7.7.2011

Vainila, Erika 2008. Oikeus osallistua - Nuorten ääni kunnissa. Nuorialain 8§:n perusteella järjestettävä vajaavalttaisten osallistuminen ja kuuleminen kunnissa.Helsinki: Yliopistopaino.

Vehviläinen, Jukka 2006. Nuorten osallisuushanke. Nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt. Helsinki:Hakapaino Oy.

11 LIITTEET

LIITE 1.

Mikkelin ammattikorkeakoulu/ Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Hei,
oppilaskunnan ohjaava opettaja!

Opiskelen Mikkelin ammattikorkeakoulussa Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Tutkintonimikkeeni tulee olemaan Yhteisöpedagogi (AMK). Teen parhaillaan opinnäytetyötäni, jonka tarkoituksena on saada selville millaista oppilaskuntatoiminta on Tampereella tällä hetkellä.

Saadakseni aineistoa opinnäytetyötäni varten, pyydän sinua ystävällisesti vastaamaan alla oleviin kysymyksiin **18.2.** mennessä. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastaajien nimiä käytetä opinnäytetyössä. Kyselyt lähetetään sähköpostilla ohjaaville opettajille. Opettajat toimittavat kyselyt puheenjohtajille ja sihteereille. Opettajat palauttavat kyselyt sekä oppilaiden, että omansa, valmiiksi maksetuissa palautuskuorissa **25.2.** mennessä. **Kyselyyn jo vastanneiden ei tarvitse vastata uudestaan.**

Yhteistyöstä kiittäen,

Kati Pekkarinen

kati.pekkarinen@gmail.com

puh.nro 040-5811 752

Kyselylomake

1. Sukupuoli

 mies

 nainen

2. Kuinka kauan olet ohjannut koulunne oppilaskunnan hallituksen toimintaa?

 1-2 vuotta

 3-4 vuotta

 yli 5 vuotta

3. Ohjaan?

 yksin

 työparin kanssa

4. Saatko koulun muilta opettajilta tukea oppilaskuntatoiminnan ohjaukseen?

5. Kuinka usein oppilaskunnan hallitus kokoontuu lukuvuoden aikana?

 kerran viikossa

 kahdesti kuukaudessa

 kerran

kuussa

 muu mikä? _____

6. Oppilaskunnan hallitus kokoontuu

 oppituntien aikana

 ruoka- tai muulla tauolla

 oppituntien jälkeen

7. Onko oppilaskuntatoimintaan käytettävä aika mielestäsi riittävä?

Perustele vastauksesi.

 kyllä

 ei

8. Miten oppilaskuntatoiminta rahoitetaan koulussanne

9. Onko oppilaskuntatoimintaan varattu määräraha riittävä? Perustele vastauksesi.

 kyllä

 ei

10. Millaisiin asioihin oppilaskunnan hallitus on koulullanne vaikuttanut?

11. Ovatko oppilaiden vaikuttamismahdollisuudet koulullanne riittävät?

Perustele vastauksesi.

kyllä   ei

12. Mihin oppilaskunnan toiminnalla tulisi mielestäsi vaikuttaa?

13. Mikä on mielestäsi oppilaskunnan tärkein tehtävä?

14. Millaisia tapahtumia/tempauksia oppilaskuntanne hallitus on järjestänyt?

15. Miten oppilaskunnan hallituksen toiminnasta tiedotetaan koulullanne?

16. Kuinka monta oppilasta oppilaskuntanne hallitukseen kuuluu?

17. Miten oppilaskunnanhallitus koulullanne valitaan?

18. Millaisia hallituksen jäsenen valintaperusteet koulussanne ovat?

19. Miten tarpeelliseksi koet oppilaskuntatoiminnan?

erittäin tarpeellinen   tarpeellinen
 melko tarpeellinen   tarpeeton

20. Miten oppilaskuntanne toimii koulussanne?

erittäin hyvin   hyvin
 melko hyvin   huonosti

21. Miten kehittäisit oppilaskuntatoimintaa koulussanne?

LIITE 2.

**Mikkelin Ammattikorkeakoulu/
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma**

Hei oppilaskunnan hallituksen jäsen,

Opiskelen Mikkelin Ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Teen parhaillaan opinnäytetyötäni, jonka tarkoituksena on saada selville millaista oppilaskuntatoimintaa Tampereella tällä hetkellä on.

Tätä varten kerään tietoa teiltä oppilaskunnan hallituksen jäseniltä ja ohjaavilta opettajilta.

Oppilaskuntien suunnattuun kyselyyn olen valinnut hallitusten puheenjohtajat ja sihteerit. Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista ja kaikki kyselyt pysyvät nimettöminä. Kysely tulee olla täytettynä **26.11.** mennessä ja annettuna ohjaavalle opettajalle suljetussa kirjekuoressa täytetyn lupalapun kanssa.

Yhteistyö terveisin,

Kati Pekkarinen

kati.pekkarinen@gmail.com

puh.nro 040-5811 752

Kyselylomake

1. Sukupuoli

 poika tyttö

2. Luokka-aste

 7 lk 8 lk 9 lk

3. Kuinka usein oppilaskunnan hallitus kokoontuu lukuvuoden aikana?

 kerran viikossa kahdesti kuussa kerran kuussa

muu mikä? _____

4. Kokoontuuko oppilaskunnan hallitus mielestäsi riittävän usein?

 kyllä ei

5. Miten koulusi kerää rahaa oppilaskuntatoiminnalle?

6. Onko koulullasi mielestäsi tarpeeksi rahaa käytettävissä oppilaskunta-toimintaan? Perustele vastauksesi.

 kyllä ei

7. Millaisiin asioihin oppilaskunnan hallitus on koulullanne vaikuttanut?

8. Onko oppilailla mielestäsi hyvät mahdollisuudet vaikuttaa asioihin koulussasi? Perustele vastauksesi.

 kyllä ei

9. Mikä on mielestäsi oppilaskunnan tärkein tehtävä?

10. Millaisia tapahtumia/tempauksia olette järjestäneet?

11. Kuinka monta oppilasta oppilaskunnan hallituksessa on?

12. Kerro kuinka itse olet päässyt oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajaksi/sihteeriksi?

13. Millaisia uusia ideoita sinulla olisi oppilaskuntatoiminnan parantamiseksi ????

Kiitos vastauksestasi!!!

LIITE 3.

Lupa lapsen osallistumisesta oppilaskuntatoimintaa käsittelevään kyselyyn

Olen Kati Pekkarinen ja opiskelen Mikkelin ammattikorkeakoulussa Kansalais-toiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelmassa. Teen parhaillaan opinnäytetyötäni, jonka tarkoituksena on saada selville millaista oppilaskuntatoimintaa Tampereella tällä hetkellä on.

Opinnäytetyön aineistoa kerään tekemällä toimintaa kartoittavan kyselyn yläkoulun oppilaskuntatoimintaa ohjaaville opettajille sekä oppilaille. Vastaaajiksi oppilaista olen valinnut oppilaskunnan hallituksen puheenjohtajat ja sihteerit. Kysely suunnataan kaikkiin Tampereen ylä- ja yhtenäiskouluihin.

Jotta kyselyn teko oppilaiden osalta olisi mahdollista tarvitsen lapsen huoltajalta suostumuksen tähän. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti, eikä vastaajien nimiä käytetä opinnäytetyössä.

Kyseinen lupalappu sekä täytetty / täyttämätön (mikäli lupaa ei myönnetä) kysely tulee palauttaa suljetussa kirjekuoressa 26.11.2010 mennessä koulun oppilaskuntaa ohjaavalle opettajalle.

Tarvittaessa lisätietoja asiasta voit ottaa yhteyttä minuun sähköpostilla. Yhteystiedot alla.

Kiitos vaivannäöstäsi ja mukavaa syksyä.

Ystävällisin terveisin,

Kati Pekkarinen
kati.pekkarinen@gmail.com

Lapseni _____

___ saa osallistua

___ ei saa osallistua

tampereolaista oppilaskuntatoimintaa kartoittavaan kyselyyn.

aika ja paikka

huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

LIITE 1.

Yksisivuinen liite

